

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та
національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ГУРАЛЬСЬКИЙ НАЗАР РОМАНОВИЧ

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 331.108:378
(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ
ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ
В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ
(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

Н. Р. ГУРАЛЬСЬКИЙ
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи:
СКИДАН Олег Васильович
(прізвище, ім'я, по батькові)

доктор економічних наук, професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління
за результатами попереднього захисту: **ГУРАЛЬСЬКОГО Назара Романовича** допущено до захисту

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № ____ від «____» грудня 2023 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Валентина ЯКОБЧУК
(власне ім'я, прізвище)

«____» _____ 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти _____ **ГУРАЛЬСЬКИЙ Назар Романович** _____ захистив
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:
сума балів за 100-бальною шкалою _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Настасія ПУГАЧОВА
(власне ім'я, прізвище)

АНОТАЦІЯ

ГУРАЛЬСЬКИЙ Н. Р. Державне управління ресурсним забезпеченням засобів масової інформації в умовах воєнного часу. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

У кваліфікаційній роботі висвітлюється не лише стратегія національної безпеки України в сфері інформаційної безпеки держави, але й загрози, які присутні зі сторони росії, їх аналіз, проведена оцінка впливу засобів масової інформації на громадську думку. Розкритті особливості інформаційної безпеки та прогалини в сфері інформаційної безпеки. Запропоновані заходи з удосконалення інформаційної безпеки та підтримки громадської думки стосовно національної безпеки держави. Досліджені наявні загрози інформаційній безпеці України, а також розкриті впливи засобів масової інформації на громадську думку.

Ключові слова: безпека, вплив, громада, держава, думка, загроза, засоби, інформація, масовий, простір.

SUMMARY

HURALSKIY N. State management of mass media resource support in wartime conditions. – Qualification work on manuscript rights.

Qualification work for the degree of master in the specialty 281 – public administration. – Polissia National University, Zhytomyr, 2023.

The qualification work not only highlights the strategy of Ukraine's national security in the field of information security but also the threats present from the side of Russia, their analysis, and an assessment of the impact of mass media on public opinion. It discloses the features of information security and gaps in the field of information security. Proposed measures to improve information security and support public opinion regarding the national security of the state. Explored existing threats to Ukraine's information security, as well as the influences of mass media on public opinion.

Key words: security, influence, community, state, opinion, threat, media, information, mass, space.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
РОЗДІЛ 1.	ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ	8
	1.1. Засоби масової інформації, значення та роль у суспільстві	8
	1.2. Регулювання ресурсним забезпеченням засобів масової інформації з боку держави	12
	Висновки до розділу 1	15
РОЗДІЛ 2.	ПРОБЛЕМАТИКА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	17
	2.1. Початкові помилки регулювання державою впливу засобів масової інформації на громадську думку	17
	2.2. Роль засобів масової інформації на причину виникнення російсько-української війни	20
	Висновки до розділу 2	24
РОЗДІЛ 3.	СУЧАСНЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ РЕСУРСНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	25
	3.1. Міжнародне регулювання ресурсним забезпеченням засобів масової інформації	25
	3.2. Пропозиції державного регулювання засобів масової інформації	28
	Висновки до розділу 3	30
РОЗДІЛ 4.	МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ	31
	4.1. Механізми впливу ЗМІ на громадську думку	31
	4.2. Загроза національній безпеці та потенційні стратегії для забезпечення національної безпеки	34
	Висновки до розділу 4	38
ВИСНОВКИ		39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		42
ДОДАТКИ		46

ВСТУП

Актуальність даної теми полягає в тому, що засоби масової інформації (надалі за текстом – ЗМІ) мають неймовірний вплив на громадську думку та суспільство в цілому. Регулювання ресурсним забезпеченням засобів масової інформації з боку держави – є одним з найважливіших завдань, особливо враховуючи нинішні реалії. Збагачення, правда інформації, вільний доступ до цієї інформації – є важливою складовою сильною і незалежною держави. Враховуючи це, було створено систему управління інформацією.

Для того, щоб побудувати демократичне інформаційне суспільство державна інформаційна політика повинна бути найважливішою складовою зовнішньої та внутрішньої політики країни. Причинами цього є досить стрімкий розвиток інформаційного суспільства, а також розширення кордонів медійного простору, але безпосередньо головною причиною в теперішніх реаліях є настання епохи інформаційних війн, пропаганди та впливу інформації на громадську думку.

Засоби масової інформації в сучасному світі відіграють ключову роль у формуванні громадської думки, впливаючи на сприйняття подій, політичні переконання та соціокультурні стандарти. Однак, разом із зростанням ролі ЗМІ, з'являються нові виклики та загрози для національної безпеки держави.

В кваліфікаційній роботі аналізується інформація в цілому, її вплив на громадськість, законодавство і практика його застосування, дається характеристика основних теоретичних напрямів розвитку державного регулювання засобів масової інформації, висвітлюються роз'яснення та правові позиції при аналізі впливу інформації на громадську думку. Ця робота спрямована на розгляд впливу засобів масової інформації на громадську думку як фактора, що може становити загрозу національній безпеці.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в аналізі специфіки державної інформаційної політики, тобто державного регулювання ресурсним

забезпеченням засобів масової інформації, визначення ролі засобів масової інформації в її реалізації.

Щоб реалізувати поставлену мету, необхідно вирішити такі *завдання*:

- розкрити сутність поняття інформації та засобів масової інформації;
- дослідити державне регулювання ресурсним забезпеченням засобів масової інформації;
- з'ясувати вплив засобів масової інформації на громадську думку;
- визначити проблематику в державному регулюванні засобів масової інформації;
- навести приклади вирішення проблем, які виникли в інформаційній сфері нашої країни.

У відповідності з поставленою метою *об'єктом курсової роботи* є ресурсне забезпечення засобів масової інформації.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних, практичних, методологічних та організаційних засад управлінням ресурсним забезпеченням засобів масової інформації.

Методи. В процесі дослідження цієї теми, я застосував такі методи: Індукція та дедукція. *Індукція* – це шлях від фактів до теорії або від окремого до загального. Дослідження починається із збирання фактів, котрі пізніше систематизуються і аналізуються таким чином, щоб пізніше на основі них зробити певний висновок. *Дедукція* – це такий метод дослідження від загального до конкретного або від теорії до практики. Дедуктивний метод передбачає формулювання неперевіреної теорії – гіпотези. Аналіз і синтез. *Аналіз* – це процес розумового або фактичного розкладання цілого на окремі складові частини. *Синтез* – це поєднання різних елементів та аспектів предмету до єдиного цілого. Конкретизація. *Конкретизація* – це метод дослідження, в процесі якого об'єкт наділяють усіма його несуттєвими характеристиками, яких його позбавили в процесі абстрагування. *Логічний* метод – це метод дослідження, в процесі якого об'єкт вивчають з позиції його відповідності нормам логіки.

Інформаційна база дослідження. В даній кваліфікаційній роботі я використовував такі основні джерела: Конституцію України, нормативно-правові акти щодо інформаційного забезпечення, підручники, статті та електронні ресурси. Вивченням даної теми займались сучасні науковці – Довгань О.Д., Торяник В.М., Чмир Я. І.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. За темою дослідження опубліковано три тези в збірниках науково-практичних конференцій Поліського національного університету.

Елементи наукової новизни полягають у розгляді нових стратегій та технологій для ефективного використання ресурсів масової інформації, таких як штучний інтелект, аналітика даних, інтернет-технології та інші інновації, а також вивченні проблем інформаційної безпеки, кіберзахисту та інших аспектів забезпечення конфіденційності та цілісності інформації в умовах воєнного часу.

Структура. Структура роботи складається із вступу, 4-х розділів, висновку, списку використаної літератури. Загальна кількість сторінок 44.

РОЗДІЛ 1.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ

1.1. Засоби масової інформації, значення та роль у суспільстві

Інформація – це знання, яке передається від однієї людини або системи до іншої людини або системи. Вона може бути у вигляді даних, фактів, ідей, спостережень, повідомлень або сигналів, які містять значення для отримувача. Інформація може бути передана в різних форматах, таких як письмовий текст, мова, образи, звук або електронні сигнали [11].

Інформація є важливою складовою сучасного світу, де швидкий доступ до неї є ключем до успіху в багатьох сферах життя. Інформація може бути використана для прийняття рішень, розв'язання проблем, навчання, розваг та багатьох інших цілей. Вона є невід'ємною частиною нашого життя та розвитку суспільства.

Засоби масової інформації – це різноманітні засоби, які використовуються для масового поширення інформації серед широкого загалу. Ці засоби можуть бути різних типів, включаючи друковані видання (газети, журнали), телебачення, радіо, Інтернет-сайти, соціальні мережі та інші. Засоби масової інформації є важливим елементом нашого суспільства, оскільки вони забезпечують доступ до інформації та дозволяють людям отримувати новини, аналізувати події та дізнаватися про нові ідеї та тенденції. Крім того, засоби масової інформації мають великий вплив на суспільство та культуру, включаючи формування громадської думки та ставлення до різних подій і проблем [10, с. 2].

Сьогоднішній світ характеризується багатоманітністю засобів масової інформації. Ось деякі з сучасних видів засобів масової інформації:

1. Телевізійні канали та програми.
2. Радіо станції та передачі.

3. Інтернет-сайти та новинні портали.
4. Соціальні мережі та блоги.
5. Друковані видання, такі як газети та журнали.
6. Відеохостинги та стрімінгові платформи, такі як YouTube та Netflix.
7. Мобільні додатки новин та медіа.
8. Рекламні агентства та засоби реклами.

Ці засоби масової інформації пропонують різні формати та типи контенту, такі як відео, аудіо, текст та графіка, що надає можливість користувачам вибирати той формат, який їм найбільше підходить.

Вони використовуються для передачі новин, думок, ідей, аналізів та інших видів інформації між широкою аудиторією. Засоби масової інформації можуть охоплювати різні теми, такі як політика, економіка, спорт, культура, технології, наука, мистецтво та багато інших. Це дає можливість користувачам отримувати широкий спектр інформації та обирати ту, яка їм найбільше цікава або потрібна.

Історія засобів масової інформації починається з давніх часів. Відомо, що вже в Стародавньому Єгипті існували папіруси, на яких зафіксувалися події, закони та релігійні тексти. З часом з'явилися інші засоби масової інформації, такі як книги, газети, журнали, радіо та телебачення. Перша газета у світі «Acta Diurna» з'явилася в Римській імперії більше 2000 років тому. З появою телевізії у 20-му столітті засоби масової інформації стали доступні широкому загалу людей, що значно змінило спосіб комунікації та сприяло розвитку суспільства. Сьогодні засоби масової інформації широко використовуються для поширення новин, інформації, культури та розваг, а також для залучення уваги до рекламних та маркетингових кампаній [5, с.83-103].

Засоби масової інформації є важливим інструментом для держави в багатьох аспектах. Вони є засобом комунікації між державою та громадянами, дозволяючи розповісти про різні програми, закони, політичні рішення та іншу інформацію. Крім того, засоби масової інформації допомагають формувати

громадську думку та впливати на свідомість громадян, що має важливе значення для демократії та розвитку суспільства.

Засоби масової інформації можуть також бути важливим інструментом в забезпеченні національної безпеки та оборони, допомагаючи інформувати населення про загрози та ризики, що можуть виникнути [19, с. 151-156].

Крім того, засоби масової інформації є важливим економічним сегментом, забезпечуючи робочі місця тисячам людей і створюючи нові можливості для бізнесу та інвестицій.

Засоби масової інформації можуть нести як позитивний, так і негативний вплив на громадську думку та свідомість.

Засоби масової інформації можуть позитивно впливати на громадську думку у багатьох аспектах. Ось декілька з них:

1. Інформування про події: ЗМІ мають здатність швидко і точно інформувати громадськість про події, які відбуваються у світі. Це допомагає людям краще розуміти ситуацію та приймати обґрунтовані рішення.

2. Збагачення знань: ЗМІ можуть поширювати нові ідеї та інформацію, що допомагає людям бути краще освіченими та знайомими зі світовими подіями.

3. Стимулювання обговорення: ЗМІ можуть стимулювати обговорення та дебати з приводу різних проблем та питань. Це допомагає громадськості краще розуміти думки та погляди інших людей.

4. Підвищення свідомості: ЗМІ можуть допомогти підвищити свідомість про проблеми, з якими стикається суспільство. Це може привести до зміни громадської думки та бажання внести покращення в різні аспекти життя.

5. Вплив на політику: ЗМІ мають великий вплив на політику та прийняття рішень у різних країнах світу. Завдяки ЗМІ громадськість може висловлювати свої погляди та вимагати змін в політиці.

Усі ці фактори можуть позитивно впливати на громадську думку, розвиток суспільства та покращення життя людей.

Засоби масової інформації можуть негативно впливати на громадську думку в різних аспектах, а саме:

1. Розповсюдження неправдивої або маніпулятивної інформації. Засоби масової інформації можуть свідомо або несвідомо поширювати неправдиву інформацію або використовувати маніпулятивні техніки, щоб змінити громадську думку в певний спосіб, що ми і спостерігаємо з боку країни агресора – росії.

2. Розповсюдження негативної або шокуючої інформації. Засоби масової інформації можуть акцентувати увагу на негативних аспектах суспільства або розповсюджувати шокуючу інформацію, що може створити враження, що суспільство повне негативу та проблем.

3. Формування стереотипів та упереджень. Засоби масової інформації можуть формувати стереотипи та упередження, що можуть вплинути на громадську думку та спричинити дискримінацію та нерівноправність. Знову ж ми можемо це спостерігати за висловлюванням громадян росії, з яким призрінням вони відносяться і відносилися завжди до нас.

4. Поширення насильства та агресії. Деякі засоби масової інформації можуть сприяти поширенню насильства та агресії через використання жорстоких сцен, насильства або порушення етики та моралі [18, с. 81].

Важливо зазначити, що негативний вплив засобів масової інформації на громадську думку може мати різні наслідки в залежності від контексту та способу використання.

Одна з головних ролей засобів масової інформації – це забезпечення свіжої та точної інформації про події, які відбуваються в країні та по всьому світу. Це надає людям можливість зрозуміти те, що відбувається в їхньому оточенні, а також впливає на їхній спосіб життя та прийняття рішень.

1.2. Регулювання ресурсним забезпеченням засобів масової інформації з боку держави

Ресурсне забезпечення засобів масової інформації є важливим елементом функціонування суспільства. Держава має регулювати цей процес для забезпечення належного рівня якості та доступності інформації для населення.

Одним з головних методів регулювання є встановлення правових норм, які регулюють діяльність засобів масової інформації. Такі норми повинні забезпечувати захист прав і свобод людини, визначати вимоги до якості інформації, а також регулювати рекламну діяльність. Крім того, держава може встановлювати податки, збори та інші платежі за користування радіо- та телевізійним ефіром, які потім використовуються для розвитку інформаційної інфраструктури [17].

За допомогою спеціальних органів, які контролюють дотримання правових норм у сфері засобів масової інформації, держава може також регулювати зміст інформації, яка поширюється засобами масової інформації. Наприклад, контролюючі органи можуть забороняти розповсюдження матеріалів, які порушують законодавство, закликають до насильства, расизму, національної чи релігійної ворожнечі.

Важливою складовою регулювання ресурсного забезпечення засобів масової інформації є відповідальність держави за забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки суспільства. Держава має захищати свободу висловлювання та право на інформацію громадян, а також контролювати якість та доступність інформації, що поширюється через засоби масової інформації.

Регулювання ресурсного забезпечення засобів масової інформації передбачає створення ефективної системи законодавчого регулювання, яка забезпечує свободу висловлювання та захист прав на інформацію громадян, а також контролює якість та доступність інформації, що поширюється через засоби масової інформації.

Держава повинна забезпечувати високий рівень професійної підготовки журналістів та медійних працівників, а також створювати умови для їх незалежної діяльності. Наприклад, створення медіафонду, який забезпечує доступ до інформації та її аналізу, може стати ефективним інструментом для контролю за діяльністю засобів масової інформації.

Однак, при регулюванні ресурсного забезпечення засобів масової інформації важливо дотримуватися балансу між свободою висловлювання та захистом від дискредитації, обмеженнями доступу до інформації та збереженням її конфіденційності.

Держава Україна регулює засоби масової інформації шляхом прийняття законів та нормативно-правових актів, які визначають правила функціонування засобів масової інформації.

Один з основних законів, який регулює діяльність засобів масової інформації в Україні, це Закон «Про засоби масової інформації», який був прийнятий у 1992 році та зазнав змін і доповнень у подальшому [6].

Цей закон встановлює правила створення, реєстрації, функціонування та ліцензування засобів масової інформації. Крім того, закон встановлює правила розповсюдження та реклами в засобів масової інформації, захисту від дискримінації та свободи слова.

Також існують інші нормативні акти, які регулюють роботу засобів масової інформації, зокрема Закон «Про телебачення і радіомовлення», Закон «Про рекламу» та інші.

Державні органи, такі як Національна рада з питань телебачення і радіомовлення та Державна служба з питань регулювання зв'язку та інформатизації України, відповідають за контроль за виконанням законодавства про ЗМІ та регулювання їх діяльності.

Українська держава також активно працює над вдосконаленням законодавства про засобів масової інформації, зокрема щодо розвитку медіа-ринку та боротьби з дезінформацією. Наприклад, у 2021 році було прийнято Закон «Про медіа», який встановлює нові правила функціонування ЗМІ та

медіа-послуг, включаючи вимоги до змісту та формату матеріалів, які розміщуються в мережі Інтернет [12].

Цензура – це процес, коли інформація, яка публікується в засобах масової інформації, перевіряється та фільтрується з метою видалення небажаного або обмеження доступу до неї. В Україні заборонена цензура [8].

Україна має законодавчі акти, які регулюють діяльність засобів масової інформації та забезпечують свободу слова та доступ до інформації. Зокрема, Конституція України гарантує право на свободу думки та слова, а також право на інформацію. Закон про засоби масової інформації встановлює вимоги до діяльності засобів масової інформації та забезпечує дотримання принципів свободи слова, свободи друку та інших форм вираження думок.

Україна також має органи, які контролюють діяльність засобів масової інформації та борються з цензурою. Зокрема, Національна рада з питань телебачення та радіомовлення здійснює контроль за засобами масової інформації, які використовують радіочастотний ресурс, а також захищає права громадян на інформацію та бореться з порушеннями законодавства щодо розповсюдження інформації. Крім того, в Україні є спеціальні органи, які борються з дезінформацією та фейками, зокрема, Міністерство інформаційної політики та Національна поліція.

Україна бореться з цензурою та забезпечує свободу слова та доступ до інформації шляхом законодавчого регулювання та контролю за діяльністю засобів масової інформації.

Поміж додаткових заходів регулювання ресурсного забезпечення засобів масової інформації в Україні можна виділити наступні:

Ліцензування діяльності засобів масової інформації. Для того, щоб здійснювати діяльність в галузі медіа, потрібно отримати відповідну ліцензію від Національної ради з питань телебачення і радіомовлення.

Розподіл мовного ефіру. Згідно з Законом «Про забезпечення функціонування української мови як державної», 50 % мовного ефіру засобів масової інформації повинно бути українською мовою.

Квотування вітчизняних продуктів. Згідно з законодавством, засоби масової інформації повинні дотримуватися квоти на показ вітчизняних продуктів. Наприклад, телеканали мають показувати не менше 75% вітчизняного контенту протягом добового мовлення. Перевіривши телеканали на дотримання цих законодавчих норм, Національна рада отримала такі результати:

11 телеканалів мовлять 100-відсотково українською мовою. Це – «UA: Перший», «UA: Культура», «Рада», «НЛЮ», «Індіго», «М1», «XSport», «Прямий», «ПлюсПлюс», «Піксель TV», «Zoom».

У телеканалів – «ТЕТ», «2+2», «Мега», «Україна 24», «Еспресо», «5 канал», «К2», «СТБ» – також високі показники, які перевищують 90%. В умовному рейтингу телеканалів за обсягом української мови наступними йдуть – «Новий канал» – 89%, «ICTV» та «Ентер фільм» – 84%.

Найменше українська мова звучить в ефірі телеканалів: «1+1» та «НТН» – 79%, «Україна» – 78%, «Інтер» та «К1» – 77%. (Ця інформація подана станом на початок 2022 року).

Регулювання реклами. Держава регулює вміст рекламних матеріалів, зокрема, забороняє певний вид реклами, такий як нелегальна реклама або реклама тютюнових виробів.

Контроль за дотриманням законодавства про захист прав дітей від інформації, що може шкодити їх здоров'ю та розвитку.

Всі ці додаткові заходи допомагають забезпечити більш високий рівень якості інформаційного середовища в Україні, захистити права громадян та забезпечити більшу свободу слова в межах закону.

Висновки до розділу 1

У цьому розділі нам вдалося докладно проаналізувати сучасні засоби масової інформації та механізми їхнього регулювання. ЗМІ визначають

сучасний інформаційний ландшафт, впливаючи на формування суспільної свідомості та визначення актуальних тем. Однак регулювання цього сектору стає невід'ємною частиною для запобігання маніпуляціям та забезпечення об'єктивності. Засоби масової інформації несуть велику відповідальність перед суспільством, і їхня робота повинна підпорядковуватися вищим стандартам етики та інформаційної безпеки.

РОЗДІЛ 2.

ПРОБЛЕМАТИКА ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

2.1. Початкові помилки регулювання державою впливу засобів масової інформації на громадську думку

Початкова проблематика державного регулювання ЗМІ в Україні пов'язана зі становленням самостійної держави після розпаду СРСР. Перші роки незалежності були складними для українських ЗМІ, які потребували не тільки фінансової, але й організаційної підтримки.

Наприкінці 1990-х років було прийнято низку законів, що повинні були забезпечити свободу слова та незалежність ЗМІ, але насправді вони часто порушувалися чиновниками та бізнесменами з метою забезпечення своїх інтересів.

Однією з найбільших проблем була державна власність на друковані ЗМІ, які були збірниками важливої інформації та критикуючих владу. Власниками таких ЗМІ зазвичай були політики або підприємці, що користувалися ними для здійснення своїх інтересів та формування громадської думки. Це призвело до того, що інформація, яка публікувалася, не завжди відповідала дійсності.

Також важливою проблемою стала корупція в сфері медіа, коли журналісти та редактори брали хабарі за публікацію певних матеріалів або за непублікацію інформації, яка могла негативно вплинути на певних осіб.

Загалом, початкова проблематика державного регулювання ЗМІ в Україні полягала в тому, що держава не мала достатньої контрольної функції над діяльністю ЗМІ, що призвело до того, що вони були часто залежні від політиків та бізнесменів [16].

В Україні проблема з засобами масової інформації виникла через багатофакторну причину. Однією з головних причин є недостатній рівень професіоналізму та етики журналістів. Часто журналісти допускають

неточності та інформаційні помилки, не дотримуються професійних стандартів, а також використовують сенсаційні заголовки для збільшення аудиторії.

Іншою причиною є вплив власників медіа-компаній на редакції з метою контролю над інформацією, яка публікується. Це може призводити до цензури та впливу на редакційну політику.

Також проблема полягає в недостатній регулятивній базі в галузі масової інформації. Не завжди виконуються вимоги законодавства щодо дотримання прав і свобод громадян, а також професійних стандартів.

На жаль, на сьогоднішній день проблема засобів масової інформації в Україні залишається актуальною і потребує розв'язання на рівні законодавства та професійної етики журналістів.

Уже дуже довгий час в українців розвився синдром меншовартості, а в росіян складалася думка, що Україна завжди хотіла бути росією, що на нашій території живуть неосвічені люди, без манер. Враховуючи те, що в 1990-2000-х фільми українською мовою практично не створювалися, та не були в прокаті, а також те, що в цей період створювалася індустрія російського кінематографу, звичайно траплялися поодинокі випадки успішних російсько-українських кінопродукційних російськомовних стрічок де Україна була співвиробником (однак фільми випускалися російською мовою), то для України було зручно купувати в росії телепрограми, серіали, фільми тощо, в нас майже зникло з телебачення українське радіомовлення. На державних каналах новини, телерадіопрограми йшли російською мовою, тому що ж всі розуміли цю мову, навіть було витратити бюджет на український дубляж. Зокрема, в російських серіалах та фільмах, завжди висміювали український народ, завжди прирівнювали їх до нижчого класу, хоча ми з задоволенням дивилися дані програми [7, с. 8].

Першочергова трагедія нашої держави була в тому, що тодішня влада не могла навести лад з україномовним контентом, деякі регіони нашої країни просто не мали достатнього покриття для україномовних каналів, тому просто дивилися канали Польщі, білорусі чи росії.

В літературі існує таке поняття, як «путінізм», розпочалося воно з 2000-х років, який базувався на необхідності «наведення порядку» для забезпечення цивілізаційного просування росії. Вони імітували демократію та спрямовували свою політику на відновлення статусу СРСР.

Російська державна політика, спеціальні інформаційні впливи та заходи, а також діяльність певних організацій, підприємств, під виглядом суспільного інформування займалися «зомбуванням» населення, тобто вони психологічно впливали на людей через засоби масової інформації для того, щоб народ підтримував їх рішення. Пропаганда росії розповсюджувалася щонайменше на 160 країн, враховуючи країни пострадянського простору. Застосовується цензура, яка призводить до того, що в людей зникає інакомислення, та змушує їх думати відповідно до інтересів і цілей державної влади [20].

В результаті чого, ми бачимо що більшість громадян росії підтримує режим та політику влади, вони готові вбивати, нищити все українське, тому що така політика у влади, а їх «президент» робить правильно. Все це розвивалося не один рік, і непоодинокі випадки, що серед українського населення, які були введені в оману через інформаційні джерела, через пропагандистські канали підтримують країну агресора.

Україна має деякі проблеми з державним регулюванням засобів масової інформації, серед яких можна виділити наступні:

1. Відсутність чіткого законодавства та його недосконалість у сфері медіа, що призводить до різноманітних тлумачень закону і протиріччям у правовій практиці.

2. Недостатня регулятивна функція органів влади та саморегулювання в медіаіндустрії, що може призводити до недотримання журналістської етики, поширення недостовірної інформації та порушення прав громадян.

3. Вплив політичних та економічних інтересів на роботу засобів масової інформації та їхню редакційну політику, що може призводити до некоректного відображення фактів та подій.

4. Незалежність та свобода журналістики порушуються через тиск з боку влади та інших груп впливу.

5. Відсутність механізмів ефективного контролю за поширенням небажаної та шкідливої інформації в Інтернеті, що може призвести до загрози національній безпеці.

6. Недостатня захищеність прав інтелектуальної власності в медіаіндустрії, що може призводити до незаконного використання та копіювання матеріалів засобів масової інформації [13].

Ці проблеми вимагають серйозної уваги та швидкої відповіді з боку держави та інших зацікавлених сторін для забезпечення свободи слова, забезпечення дотримання прав громадян, недопущення поширення небажаної та шкідливої інформації.

2.2. Роль засобів масової інформації на причину виникнення російсько-української війни

Вплив засобів масової інформації став однією з причин початку російсько-української війни. У процесі подій, що передували конфлікту, велику роль відігравали російські ЗМІ, які поширювали дезінформацію та пропаганду, дискредитуючи українську владу та зображаючи проросійських сепаратистів як жертв образливої дискримінації та репресій.

У свою чергу, українські ЗМІ зосереджували свою увагу на важливості збереження територіальної цілісності та суверенітету країни, а також на допомозі військовим діям. Такі різні підходи до подачі інформації та нерідко протилежні позиції у ЗМІ двох країн внесли до загострення ситуації та ускладнили пошук мирного вирішення конфлікту.

Отже, вплив засобів масової інформації може мати серйозні наслідки, як позитивні, так і негативні. У випадку з російсько-українською війною, вплив ЗМІ спричинив погіршення відносин між країнами та загострення конфлікту.

Пропаганда – це систематичне поширення ідеологічних або політичних поглядів з метою впливу на громадську думку і поведінку людей. Росія використовує пропаганду війни, щоб впливати на громадську думку в Україні та в інших країнах, щоб сформуванати негативне ставлення до української влади та підтримати свою військову кампанію.

Основними методами пропаганди, які використовує росія, є маніпулювання інформацією, неправдиві твердження, спотворення фактів та образливі коментарі. Російські медіа показують війну в Україні з боку проросійських сепаратистів як визвольну боротьбу проти «фашистської» української влади, а не як агресію росії проти суверенної держави. Крім того, Російська Федерація активно використовує соціальні мережі та інтернет-ресурси для поширення своєї пропаганди та маніпулювання громадською думкою.

У цій пропагандистській кампанії росії використовуються і технології штучного інтелекту та машинного навчання, щоб створити персоналізовану інформацію для кожного громадянина і підтримувати його ставлення до конфлікту відповідно до цілей росії. Пропаганда росії є серйозною загрозою не тільки для України, а й для міжнародної стабільності та безпеки.

Російська держава контролює засоби масової інформації в росії та надає пріоритет антиукраїнській пропаганді. Пропаганда, зокрема, стверджує, що українська влада є «фашистською» та «проросійські сепаратисти» на Сході України борються за свої права. Така пропаганда може переконати громадян росії, що росія захищає своїх російськомовних громадян в Україні.

Україна має складну історію, пов'язану зі зміною влад на протязі багатьох століть. На даний момент українське суспільство поділене на кілька груп, і не всі з них підтримують державну політику, спрямовану на євроінтеграцію та зближення з Європейським Союзом.

Одна з причин прихильності до російської влади полягає в культурному та історичному спорідненні між українськими та російськими народами. Для

деяких українців, особливо на сході та півдні країни, російська мова та культура є більш близькими до них, ніж європейські або західні цінності.

Інша причина пов'язана з економікою. Багато людей в Україні страждають від низьких зарплат та високої безробіття, і деякі з них вважають, що росія може забезпечити їм роботу та економічну стабільність. Також існує деяка міфічна ідея про те, що росія має більш потужну економіку, ніж Україна.

Нарешті, вплив на настрої громадян України має пропаганда з боку російських ЗМІ, яка нерідко спотворює факти та створює негативне ставлення до української влади та європейських цінностей. Пропаганда може змінювати громадську думку та переконання, особливо в тих людей, які мають обмежений доступ до інформації та не можуть оцінювати факти самостійно.

У випадку з російсько-українською війною, російські ЗМІ часто подають інформацію з пропагандистським спрямуванням, що відображає російську точку зору на події в Україні. Вони можуть використовувати технології маніпулювання громадською думкою, такі як використання емоційно завантажених заголовків, показ деякої частини подій з максимально негативного боку, змішування фактів з домислами, і так далі. Це може створювати враження, що російська агресія в Україні має певні раціональні підстави, і підтримувати війну в громадській думці росії [14].

У свою чергу, українські ЗМІ можуть відповідати на пропагандистські твердження російських ЗМІ, намагаючись представити справжню картину подій. Також, українські ЗМІ можуть використовувати свої можливості для аналізу та оцінки ситуації в регіоні, надавати можливість для висловлювання різних точок зору на події та виконувати функцію контролювання влади.

Зомбування громадян – це процес, коли люди пасивно приймають ідеї та погляди, які нав'язують їм ззовні, не критично їх аналізуючи і не шукаючи альтернативних джерел інформації. В контексті росії та російсько-української війни, зомбування громадян є досить поширеним явищем, яке відбувається за допомогою масових засобів інформації, контрольованих державою.

Російська влада використовує засоби масової інформації для пропаганди своїх ідей і дискредитації ворогів. Зокрема, російські телеканали, газети та інтернет-ресурси висвітлюють події в Україні виключно з позиції російської влади та російської пропаганди, створюючи міфи та дезінформацію, яка сприяє зомбуванню громадян росії. Наприклад, багато росіян вірять у міф про «бандерівців» – нацистських пропагандистів, які намагаються знищити російську мову та культуру в Україні.

Також варто зазначити, що в росії відсутня свобода слова та незалежність ЗМІ, що дозволяє владі маніпулювати інформацією та змінювати громадську думку на свій користь. Крім того, у росії відбувається дедалі більше репресій проти журналістів та блогерів, які критикують російську владу або висвітлюють негативні події, що сприяє зменшенню свободи слова та посиленню контролю над ЗМІ.

Перед повномаштабною російсько-українською війною велася гібридна війна. Цей термін досить новий і взагалі новий стосовно термінів, які стосуються військової справи і стратегії.

Гібридна війна – це форма війни, що поєднує в собі різноманітні засоби та методи ведення конфлікту, такі як військові, економічні, політичні, інформаційні та культурні. Головною метою гібридної війни є досягнення своїх цілей, зокрема територіальних, економічних або політичних, шляхом зміни в поведінці та уявленнях населення, дестабілізації суспільства та ослаблення держави-супротивника.

Гібридна війна може включати в себе такі елементи, як дезінформація, кібератаки, саботаж, фінансову та економічну блокаду, агресивну дипломатію, воєнні дії з використанням невеликих збройних формувань або безпілотних літальних апаратів, провокації та інші дії. Гібридна війна може бути ведена як проти зовнішнього ворога, так і проти власного суспільства з метою збереження влади та контролю [2, с. 14].

Україна відчула на собі наслідки гібридної війни, що ведеться проти неї з боку росії. Ця війна розпочалася з початком російської агресії на сході України в 2014 році, коли росія анексувала Крим та підтримала бойовиків на Донбасі.

Гібридна війна росії проти України включає в себе різноманітні методи та засоби, такі як дезінформація, кібератаки, економічний тиск, провокації, саботаж, фінансова та економічна блокада, підтримка бойовиків та нелегальних збройних формувань на сході України.

Російська пропаганда створює негативний імідж України та поширює дезінформацію, що сприяє внутрішньому розколу та дестабілізації суспільства. Крім того, росія веде кібератаки на українську інфраструктуру та військові об'єкти, що призводить до порушення функціонування важливих систем, таких як електроенергетика та транспорт.

Висновки до розділу 2

Зрозуміло, що ефективне державне регулювання засобів масової інформації вимагає уважного балансу між захистом суспільства від шкідливих впливів і забезпеченням прав та свобод громадян. Необхідно впроваджувати прозорі та об'єктивні механізми регулювання, які запобігають цензурі та водночас забезпечують недопущення поширення дезінформації. Розробка сучасної політики, що враховує технологічні та соціокультурні зміни, дозволить створити ефективну систему регулювання, яка сприятиме інформаційній безпеці та розвитку демократії.

РОЗДІЛ 3.

СУЧАСНЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ РЕСУРСНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

3.1. Міжнародне регулювання ресурсним забезпеченням засобів масової інформації

Міжнародне регулювання ресурсного забезпечення засобів масової інформації (ЗМІ) здійснюється через різні міжнародні організації, такі як ООН, Європейський союз, Рада Європи та інші. Зокрема, такі організації приймають міжнародні документи та рекомендації, які містять стандарти та принципи, які повинні дотримуватися в роботі ЗМІ.

Одним з ключових документів в цій сфері є «Конвенція про захист людських прав і основоположних свобод» Ради Європи, яка містить статті, що стосуються свободи вираження думки та інформації, а також права на доступ до інформації. У цьому документі зазначено, що держави повинні гарантувати свободу вираження думки та інформації без будь-яких обмежень, крім тих, що передбачені законом та необхідні у демократичному суспільстві.

Також міжнародні організації приймають рекомендації щодо ресурсного забезпечення ЗМІ. Наприклад, Європейська комісія пропонує підвищення фінансування ЗМІ, щоб забезпечити їхню незалежність та розвиток.

Крім того, існують міжнародні проекти, які мають на меті забезпечити розвиток незалежної журналістики та медіа.

Свобода ЗМІ в міжнародних відносинах є однією з ключових складових свободи вираження думок та інформації, яка є основою демократії та громадянського суспільства. Свобода ЗМІ дозволяє громадянам отримувати інформацію про події в світі, а також висловлювати свої погляди та думки.

Міжнародне право визнає право на свободу вираження думок та інформації, включаючи право на свободу ЗМІ, як одне з основних прав людини. Це визнано в різних міжнародних документах, включаючи «Конвенцію про

захист прав людини і основоположних свобод», «Міжнародний пакт про громадянські та політичні права», «Декларацію про свободу ЗМІ», а також інші.

Однак, у багатьох країнах, включаючи демократичні, інколи існують обмеження свободи ЗМІ. Наприклад, деякі країни можуть застосовувати цензуру, обмеження доступу до інформації або накладати штрафи та санкції на ЗМІ, що порушують законодавство.

Міжнародні організації, такі як ООН, Європейський Союз, Рада Європи та інші, здійснюють моніторинг та регулювання свободи ЗМІ в різних країнах світу. Вони проводять міжнародні місії, сприяють розробленню законодавства та стандартів, що гарантують свободу ЗМІ, та допомагають захищати журналістів від переслідування і насильства.

Управління ресурсним забезпеченням ЗМІ в США здійснюється на різних рівнях – федеральному, штатному та муніципальному.

Федеральне управління забезпечується Федеральною комісією зв'язку (Federal Communications Commission, FCC), яка відповідає за регулювання розповсюдження телебачення та радіомовлення. FCC встановлює стандарти щодо обмежень на кількість станцій, які можуть належати одному власнику, вимоги щодо контенту, який висвітлюється в ефірі, а також відповідає за надання ліцензій на використання ефірного частотного спектру. Крім того, FCC здійснює контроль за дотриманням законів щодо концентрації власності в ЗМІ та захищає інтереси споживачів телекомунікаційних послуг [1].

На штатному та муніципальному рівнях управління забезпечується законами та регуляторними органами, які відповідають за забезпечення доступу до інформації та захисту прав споживачів. Наприклад, у деяких штатах існують закони, що обмежують кількість станцій, які можуть належати одному власнику, або вимагають рівної представленості різних політичних поглядів в програмах новин.

Загалом, в США управління ресурсним забезпеченням ЗМІ забезпечується комбінацією федерального, штатного та муніципального рівнів

регулювання, що встановлюють стандарти для забезпечення свободи слова, доступу до інформації та захисту прав споживачів.

Міжнародні засоби масової інформації можуть використовувати різні методи фільтрації російської пропаганди залежно від їхніх цілей та політичних установок. Один з методів – це створення контенту, який протистоїть російській пропаганді. Наприклад, засоби масової інформації можуть розміщувати статті, відео та інші матеріали, які розкривають сутність дезінформації, що поширюється російськими ЗМІ, та надають альтернативні думки та перспективи.

Ще один метод – це факт-чекінг. Засоби масової інформації можуть проводити дослідження та аналізувати інформацію, яку поширюють російські ЗМІ, щоб виявляти та відхиляти неправдиві заяви та фейки. Також можливі технічні рішення, які дозволяють блокувати доступ до деяких російських ЗМІ або обмежувати їхню активність в інтернет-просторі. Європейська спільнота звертає значну увагу на проблему пропаганди Росії та вживає різних дій, щоб їй запобігти.

Одна з ключових стратегій – це розповсюдження альтернативної інформації та підвищення рівня медіа-грамотності серед населення. Наприклад, в Європі було започатковано різні інформаційні проекти, які спрямовані на протидію російській пропаганді, зокрема, програма «East StratCom Task Force», яка має на меті виявлення та розкриття дезінформації та фейків, що поширюються російськими ЗМІ.

Також Європейський Союз вживає заходів для забезпечення рівних умов для медіа-організацій, які не залежать від російської влади, щоб збалансувати інформаційне поле та запобігти монополізації російською пропагандою. Додатково, ЄС вживає заходів щодо створення кібербезпеки, щоб запобігти кібератакам та розповсюдженню дезінформації в інтернеті. Проте, важливо зазначити, що проблема пропаганди росії не може бути вирішена тільки за допомогою європейських заходів. Це є глобальною проблемою, яка потребує спільних зусиль та координації міжнародної спільноти.

3.2. Пропозиції державного регулювання засобів масової інформації

Однією з найбільших мовних проблем українського ЗМІ є використання російської мови в засобах масової інформації. Це стало особливо актуальним під час конфлікту на сході України та анексії Криму, коли російська пропаганда зміцнила свою позицію в українському інформаційному просторі.

Крім того, існує проблема недостатньої розвиненості української мови в ЗМІ. Багато журналістів використовують невірну граматику, використовують російські слова та вислови, що негативно впливає на якість та рівень інформації, яку отримують глядачі та читачі.

Для вирішення цих проблем запроваджуються різноманітні заходи, такі як підвищення мовної культури журналістів, створення нових україномовних медіа, фінансування мовних проектів тощо. Важливо також забезпечити розвиток української мови в школах та університетах, щоб молодь могла вільно володіти мовою та зрозуміти її значення.

Також є наступні пропозиції державного регулювання ресурсами засобів масової інформації:

1. Розробка та впровадження законодавства щодо захисту інтелектуальної власності та авторських прав в медіа-сфері. Це дозволить забезпечити високий рівень якості та достовірності інформації, що розповсюджується, та зменшити кількість фейків та дезінформації.

2. Розвиток та підтримка незалежних медіа-організацій, які не залежать від влади та виконують свої функції на професійному рівні. Для цього можуть бути розроблені різні програми та ініціативи, які допоможуть фінансово та організаційно підтримати незалежні ЗМІ.

3. Забезпечення безпеки та захисту інформації в інтернеті. Можна впроваджувати програми з кібербезпеки та підвищення кібермедіа-грамотності, що допоможуть зменшити кількість дезінформації та фейків, які поширюються в мережі.

4. Розвиток та підтримка медіа-освіти та медіа-грамотності в школах та вищих навчальних закладах. Це допоможе підвищити рівень свідомості населення про проблеми пропаганди та дезінформації, та допоможе людям зрозуміти, як розпізнати та уникати поширення фейків [3, с. 11].

Загалом у нас уже функціонують стратегії інформаційної безпеки та кібербезпеки. Однак в нинішніх реаліях досить важко дотримуватися цієї стратегії. Потрібно укладати міжнародні угоди стосовно сприянню інформаційної безпеки та кібербезпеці. Необхідна допомога країн-партнерів, обмін досвідом тощо [15].

Для того, щоб позбутися російської пропаганди на території України потрібен довготривалий та складний процес, який вимагає комплексного підходу та координації зусиль влади, громадських організацій та ЗМІ. Можна навести кілька можливих шляхів розв'язання цієї проблеми:

Розвиток україномовних ЗМІ та медіа-простору. Держава може надавати підтримку україномовним ЗМІ та медіа-проектам, які зосереджені на поширенні об'єктивної та правдивої інформації. Також можна стимулювати розвиток нових цифрових медіа-платформ та онлайн-ресурсів, що дозволяє відстежувати та боротися з пропагандою в режимі реального часу.

Зміцнення законодавства про засоби масової інформації. Держава може змінити законодавство, щоб заборонити поширення пропагандистських та дезінформаційних матеріалів на території України. Такі заходи повинні забезпечувати право громадян на інформацію, але водночас захищати від пропагандистських впливів [9].

Створення системи моніторингу та аналізу пропагандистських матеріалів. Для ефективного боротьби з пропагандою потрібна система моніторингу та аналізу інформації, що поширюється в ЗМІ. Це дозволить вчасно виявляти та припиняти поширення пропагандистських матеріалів та інформаційних атак на Україну.

Вбереження ЗМІ від стороннього впливу в Україні є важливою складовою демократичного суспільства. Для цього необхідно встановлювати та розвивати

ефективну систему державного регулювання в галузі ЗМІ, яка забезпечуватиме захист прав журналістів, свободу слова та незалежність ЗМІ від стороннього впливу. Державне регулювання повинно забезпечувати збалансований розвиток ЗМІ, в тому числі і в електронному вигляді, розвиток інфраструктури, підтримку професійного розвитку журналістів та сприяння розвитку інноваційних технологій в цій галузі.

Крім того, необхідно створювати умови для розвитку інформаційної грамотності в суспільстві, щоб громадяни могли самостійно оцінювати інформацію, що надходить з різних джерел. Для цього потрібно забезпечувати доступність якісної та об'єктивної інформації, зокрема, за допомогою державних ЗМІ, які повинні працювати в інтересах громадян, а не політичних чи бізнесових структур. Також важливо розвивати медіаграмотність, яка дозволить громадянам не тільки правильно розуміти інформацію, а й діяти відповідно до отриманих знань, наприклад, приймати обґрунтовані рішення під час виборів або при взаємодії з державними органами влади [4, с. 3].

Висновки до розділу 3

Можна зазначити, що сучасне врегулювання ресурсного забезпечення засобів масової інформації вимагає гнучкості та інноваційності. Політики та механізми регулювання повинні активно реагувати на зміни в суспільстві та медіа-ландшафті, сприяючи розвитку сучасних медіа-платформ та забезпечуючи громадянам доступ до об'єктивної та різноманітної інформації. Ефективне врегулювання стає основою для забезпечення інформаційної безпеки, захисту прав громадян та створення умов для розвитку вільної та відкритої інформаційної сфери.

РОЗДІЛ 4.

МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ ЯК ЗАГРОЗА НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

4.1. Механізми впливу ЗМІ на громадську думку

Засоби масової інформації (ЗМІ) володіють різноманітними інформаційними стратегіями, які дозволяють їм впливати на утворення та зміну громадської думки. Важливо враховувати, що цей вплив може бути як позитивним, так і негативним, залежно від того, як ЗМІ використовують свої ресурси та які цілі вони ставлять перед собою. Розглянемо деякі ключові інформаційні стратегії:

1. Фільтрація інформації:

ЗМІ вибирають, яку інформацію подавати аудиторії. Це може включати вибір конкретних новин, інтерпретацію подій та обрання певного кута зору.

Фільтрація інформації — це процес відбору конкретних подій чи фактів для подання аудиторії, ігноруючи інші

Приклад: ЗМІ можуть акцентувати увагу на певних аспектах політичного події, ігноруючи інші, щоб впливати на сприйняття подій громадськістю.

2. Агенда-сеттінг (визначення тем):

Агенда-сеттінг — це процес визначення тем, які варто висвітлювати, і встановлення пріоритету для обговорення серед аудиторії.

ЗМІ визначають головні теми для обговорення, керуючи увагою громадськості. Те, що вони висвітлюють, може впливати на призначення пріоритетів у громадській свідомості.

Приклад: ЗМІ можуть активно підтримувати обговорення певних політичних тем, змушуючи громадськість зосереджувати увагу на цих питаннях.

3. Створення образів і лідерів:

Створення образів і лідерів — це використання ЗМІ для формування певних стереотипів та вражень про політичних чи громадських лідерів.

ЗМІ можуть впливати на сприйняття осіб шляхом створення певних образів. Вони акцентують на рисах та характеристиках, які підкреслюють певний наратив.

Приклад: Представлення політиків у певному світлі може впливати на їхню популярність або непопулярність серед громадськості.

4. Емоційна апеляція:

Емоційна апеляція — це використання емоційних елементів, таких як зображення, музика або заголовки, для виклику певних відчуттів у глядачів чи читачів.

ЗМІ можуть використовувати емоційні елементи, щоб викликати певні відчуття або реакції в глядачів або читачів.

Приклад: Використання вражаючих зображень або емоційно заряджених заголовків для залучення уваги аудиторії.

5. Експертні коментарі та аналіз:

Залучення експертів та коментаторів для надання аналізу та оцінок подій, щоб додати авторитетності та глибини інформації.

ЗМІ залучають експертів та коментаторів для надання аналізу та оцінок подій. Це може впливати на сприйняття громадськістю.

Приклад: Залучення експертів до дискусій про політичні рішення може надавати вагу певним точкам зору.

6. Контроль за часовими рамками:

Контроль за часовими рамками — це управління тим, як довго приділяти увагу певній темі чи події.

ЗМІ визначають, як довго приділяти увагу певній темі чи події, впливаючи на те, наскільки глибоко аудиторія розуміє дану ситуацію.

Приклад: Інтенсивне висвітлення певної теми може створювати враження її важливості та актуальності.

Ці стратегії можуть взаємодіяти між собою, створюючи комплексний вплив ЗМІ на громадську думку. Урахування цих аспектів важливо для розуміння того, як ЗМІ формують громадську думку та як це може впливати на національну безпеку держави.

Засоби масової інформації (ЗМІ) визначають головні теми для обговорення та впливають на увагу громадськості через кілька ключових механізмів:

Редакційний вибір. Редакційний вибір є основним інструментом формування інформаційної політики ЗМІ. Редактори визначають, які новини та теми будуть висвітлюватися на перших сторінках газет, в головних сюжетах новинних випусків, на головних сторінках веб-сайтів і т. д. Вони обирають теми, які, на їхню думку, є найактуальнішими чи цікавими для аудиторії.

Алгоритми та аналітика. В інтернет-ЗМІ і соціальних мережах алгоритми відіграють значущу роль у визначенні того, які новини відображаються в стрічці читача. Алгоритми соціальних мереж аналізують попередні взаємодії користувача та визначають, які теми йому можуть бути цікаві. Це може збільшити видимість певних тем, що впливає на їхню популярність.

Спеціальні проекти та розслідування. ЗМІ можуть активно працювати над спеціальними проектами та розслідуваннями, які привертають увагу громадськості через свою важливість та резонансність. Такі матеріали можуть виходити поза звичайним розкладом публікацій та змушувати громадськість активно обговорювати представлену інформацію.

Публікації за темами, що цікавлять аудиторію. ЗМІ також враховують інтереси своєї цільової аудиторії. Якщо певні теми є популярними серед глядачів, читачів або слухачів, ЗМІ вибиратимуть такі теми для активного обговорення.

Рекламні інтереси. Іноді вибір тем для обговорення може також визначатися рекламними інтересами. ЗМІ можуть намагатися привернути увагу до тем, які мають великий рекламний потенціал.

Усі ці механізми спільно впливають на те, які теми отримують основну увагу ЗМІ та, відповідно, громадськості.

4.2. Загроза національній безпеці та потенційні стратегії для забезпечення національної безпеки

Дезінформація та фейкові новини, які розповсюджуються через різноманітні канали, можуть маємо серйозні наслідки для суспільства. Нижче розглянуті ключові аспекти цього питання:

Дезінформація може вводити людей в оману та порушувати їхнє сприйняття реальності. Коли люди вірять у неправдиві інформаційні ствердження, це може впливати на їхні погляди на події та ситуації.

Фейкові новини часто використовуються для підкріплення певних поглядів або підштовхування до певних дій. Це може призводити до збільшення соціальних конфліктів, оскільки люди можуть ділитися на «правильні» та «неправильні» групи в залежності від того, які інформаційні джерела вони сприймають.

Дезінформація часто використовується у політичних цілях, щоб впливати на голосування, формувати публічну думку та дискредитувати опонентів. Це може відбуватися через розповсюдження неправдивих історій, маніпулювання фактами та подачу подій в спотвореному світлі.

Інтернет та соціальні мережі створюють фільтри бульбашки, де користувачі отримують інформацію, яка відповідає їхнім власним поглядам. Якщо фейкова інформація потрапляє в цю бульбашку, вона може бути прийнята без критичного оцінювання.

Розповсюдження фейкових новин може призвести до загальної втрати довіри до засобів масової інформації. Це може підірвати роль ЗМІ як об'єктивного джерела інформації та стимулювати людей вірити у конспірологічні теорії.

Фейкова інформація може впливати на психічне здоров'я, спричиняючи стрес, паніку та невпевненість. Наприклад, розповсюдження міфічної інформації про глобальні події може сприяти поширенню негативних емоцій.

Для боротьби з дезінформацією важливо розвивати медіаграмотність, підтримувати критичне мислення та сприяти прозорості в поширенні інформації. Також важливо, щоб платформи соціальних мереж вживали заходів для виявлення та прибирання фейкової інформації.

Політичне втручання через засоби масової інформації (ЗМІ) представляє собою серйозну загрозу національній безпеці та може мати вплив на виборчі процеси та демократію. Нижче розглянуті ключові аспекти цієї проблеми: [3]

ЗМІ можуть використовувати дезінформацію для формування поглядів громадськості та впливу на їхні виборчі рішення. Це може включати в себе розповсюдження неправдивих історій, фейкових новин та маніпулювання інформацією з метою підтримки чи дискредитації конкретних політичних сил.

Іноземні агенти можуть використовувати кібератаки для отримання конфіденційної інформації та її подальшого використання для втручання у внутрішні політичні процеси. Витоки інформації можуть призвести до компрометації політиків чи партій, викликаючи негативні наслідки для їхньої репутації.

ЗМІ можуть активно використовувати соціальні мережі для розповсюдження впливового контенту та маніпулювання громадською думкою. Рекламні кампанії, боти та інші інструменти можуть створювати штучні тенденції або підсилювати існуючі, щоб впливати на громадську думку.

Вплив на ЗМІ може виявлятися через власних медіа-пропагандистів чи контрольовані ЗМІ, які підтримують конкретних кандидатів чи партії. Це може відбуватися через власні засоби масової інформації, а також через фінансування оплати за передачі, статті чи рекламу.

Втручання через ЗМІ може включати в себе спрямовану роботу з маніпулювання суспільними емоціями. Це може бути використано для сприяння або пригнічення участі виборців, залежно від мети втручання.

Втручання через ЗМІ може призвести до загострення поділів у суспільстві, збільшення недовіри до демократичних інститутів та створення загрози для стабільності країни.

Для зменшення впливу політичного втручання через ЗМІ, важливо розвивати системи кібербезпеки, сприяти медіаграмотності та прозорості в політичних процесах, а також вживати заходів для виявлення та протидії дезінформації.

В сучасному цифровому світі кібербезпека є надзвичайно важливим аспектом для держав, оскільки засоби масової інформації (ЗМІ) інтенсивно використовують інформаційні технології для роботи та взаємодії з аудиторією.

Кіберзлочинці можуть використовувати різноманітні методи, такі як віруси, фішинг, атаки типу DDoS і т. д., щоб атакувати інформаційні системи ЗМІ. Такі атаки можуть викликати проблеми з доступом до інформації, порушенням виробничих процесів та негативно впливати на роботу ЗМІ, що може призвести до втрати надійності і репутації.

Кіберзлочинці можуть створювати та поширювати фейкові новини через кіберпростір з метою впливати на громадську думку та створювати хаос. Це може призвести до загрози інформаційної безпеки, оскільки важко визначити правдивість інформації.

Кіберзлочинці можуть нападати на інфраструктуру зв'язку, включаючи телекомунікаційні системи та інші мережові інфраструктури, що використовуються ЗМІ. Атаки цього роду можуть призвести до втрати доступу до мережі та обмеження роботи ЗМІ.

ЗМІ мають доступ до значної кількості конфіденційної інформації, і кіберзлочинці можуть намагатися витікати цю інформацію для подальшого використання в політичних чи економічних цілях. Це може вплинути на національну безпеку держави.

Кібербезпека пов'язана з виборчими процесами, оскільки ЗМІ часто виступають як посередники інформації про кандидатів та політичні партії. Кібератаки та маніпулювання інформацією можуть впливати на об'єктивність та правдивість інформації, що стосується виборів.

Кіберзлочинці можуть заволодівати акаунтами ЗМІ на соціальних мережах або викидати фальшиву інформацію в інтернеті під обличчям певних ЗМІ. Це може призвести до неправильного розуміння подій та збільшити ризик дезінформації.[8]

Регулювання ЗМІ може бути складною задачею, оскільки важливо забезпечити баланс між свободою слова, яка є ключовою для демократії, і необхідністю забезпечення об'єктивності та високих журналістських стандартів. Нижче розглянуті різні стратегії та підходи до регулювання ЗМІ:

Створення незалежних регуляторів. Утворення незалежних органів чи комісій, які відповідають за регулювання ЗМІ, може забезпечити нейтралітет і відсутність політичного впливу. Ці органи можуть встановлювати стандарти професійної етики, вирішувати скарги від громадськості та вживати заходів у випадках порушень.

Саморегулювання ЗМІ. ЗМІ можуть взяти на себе відповідальність за свою діяльність через створення асоціацій або рад саморегулювання. Ці органи можуть визначати та дотримуватися власних стандартів, проводити самоперевірку та вживати заходів у випадку виявлення порушень.

Транспарентність фінансування. Встановлення обов'язкових вимог до транспарентності фінансування ЗМІ може допомогти уникнути впливу власників або інших сторін на редакційну політику та забезпечити об'єктивність інформації.[23]

Захист журналістів та редакційної автономії. Забезпечення безпеки журналістів і редакційної автономії є важливим компонентом об'єктивного функціонування ЗМІ. Національні законодавчі та правові заходи повинні гарантувати захист журналістів від переслідувань та неправомірних тисків.

Професійна підготовка журналістів. Забезпечення високого рівня професійної підготовки журналістів може покращити якість інформації, яку вони надають громадськості. Заохочення до навчання та дотримання етичних стандартів може сприяти об'єктивності ЗМІ.

Відкритий доступ до інформації. Забезпечення відкритого доступу до інформації може допомогти контролювати діяльність ЗМІ та зробити їхню роботу більш прозорою. Це може включати доступ до інформації про власників ЗМІ, фінансування та редакційну політику.

Медіаграмотність громадян. Навчання громадян медіаграмотності та критичного мислення щодо інформації, яку вони споживають, може зменшити вразливість до дезінформації та впливу непрофесійної інформації.

Кожна з цих стратегій має свої переваги та обмеження, і важливо забезпечити збалансований підхід для збереження свободи слова та одночасного забезпечення об'єктивності та високих журналістських стандартів в ЗМІ.

Висновки до розділу 4

Національна безпека держави нині невіддільна від взаємодії засобів масової інформації та їх впливу на громадську думку. Засоби масової інформації мають величезний потенціал формувати суспільні переконання та впливати на динаміку політичного процесу. У висновках важливо визначити необхідність посилення заходів інформаційної безпеки та розвитку критичного мислення громадян. Важливо розробляти ефективні стратегії взаємодії з ЗМІ, сприяючи публікації об'єктивної та достовірної інформації та одночасно попереджаючи передачу дезінформації, яка може впливати на національну єдність та стабільність.

ВИСНОВКИ

Отже, дослідивши тему вплив засобів масової інформації на громадську думку як загроза національній безпеці держави слід здійснити слідує висновки:

В першу чергу, слід зазначити що інформація – це певна кількість даних, які мають значення для людини і використовуються для прийняття рішень та розв'язання проблем. Інформацію можна отримати з різних джерел, таких як книги, статті, веб-сайти, відео, аудіо, соціальні мережі та інші. Вона може бути носієм знань, досвіду, ідей, переконань і думок людей. Інформацію можна використовувати для підвищення рівня знань, зміни поведінки або думок людей.

Засоби масової інформації (ЗМІ) – це засоби, за допомогою яких інформація поширюється масової аудиторії. ЗМІ включають телебачення, радіо, газети, журнали, книги, веб-сайти, соціальні мережі та інші канали комунікації. ЗМІ мають важливе значення для суспільства, оскільки вони допомагають формувати громадську думку, передавати новини та інформацію про події в країні та світі, розширювати знання та ідеї. ЗМІ можуть впливати на поведінку людей, їх думки та переконання, тому їх роль у формуванні суспільства надзвичайно велика.

Державне регулювання ресурсним забезпеченням засобів масової інформації є важливим аспектом функціонування ЗМІ в будь-якій країні. Його мета полягає у забезпеченні рівномірного доступу до ресурсів, необхідних для роботи ЗМІ, а також в уникненні неправомірного впливу на інформаційний простір. До ресурсів, які можуть регулюватися державою, належать дозвіл на використання радіочастот, право випуску видань, доступ до джерел інформації тощо.

З одного боку, регулювання ресурсного забезпечення ЗМІ дозволяє запобігти зловживанням та необґрунтованим обмеженням у роботі ЗМІ. З іншого боку, надмірне державне регулювання може призвести до порушення

свободи слова та підприємницької діяльності. Тому важливо зберігати баланс між захистом інформаційного простору та забезпеченням свободи слова. У цьому контексті важливо використовувати міжнародні стандарти та рекомендації щодо державного регулювання ЗМІ.

Засоби масової інформації можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на громадську думку. Позитивні аспекти включають забезпечення свободи слова та інформаційної свободи, що дозволяє людям отримувати різноманітні точки зору та погляди на різні питання. Це може сприяти розвитку критичного мислення та розширенню знань громадськості про різні аспекти життя.

Однак, негативний вплив засобів масової інформації може полягати в тому, що вони можуть пропагувати невірну чи неповну інформацію, що призводить до спотворення громадської думки. Також, надмірний і неконтрольований вплив ЗМІ може призвести до формування негативних стереотипів та упереджень щодо певних соціальних груп.

Проблематика в державному регулюванні засобів масової інформації в Україні включає в себе недостатню ефективність законодавчої бази, що регулює діяльність ЗМІ, нестабільність змін влади та змін в політичному курсі, а також недостатню фінансову підтримку ЗМІ. До інших проблем можна віднести високий рівень корупції, вплив олігархів на ЗМІ, зниження довіри до ЗМІ в наслідок поширення фейкових новин та інформаційної війни. Додатково, в Україні проблемою є також недостатній рівень медіаграмотності населення та недостатня кількість об'єктивної та незалежної журналістики.

Потрібно запровадити наступні заходи:

1. Забезпечити незалежність редакцій та журналістів від політичних та бізнесових впливів шляхом запровадження державних грантів та інших форм фінансування, що не залежать від комерційних інтересів.

2. Зміцнити механізми контролю за дотриманням законодавства щодо дискримінації, неналежної поведінки та порушення прав журналістів та інших працівників ЗМІ.

3. Запровадити ефективний механізм протидії фейкам та дезінформації шляхом впровадження програм підвищення медіаграмотності в суспільстві.

Ці заходи допоможуть забезпечити свободу слова та забезпечити незалежність ЗМІ від сторонніх впливів, а також забезпечити дотримання законодавства у сфері масової інформації.

Також необхідно дотримуватися Стратегій, які ще були прийняті 14 травня 2021 року, а саме: Стратегію національної безпеки України, Стратегію кібербезпеки України, Стратегію інформаційної безпеки тощо, вони досить змістовні, чіткі і якщо дотримуватися їх, а також залучати міжнародні організації, країни-партнерів до збагачення інформаційного простору України, тільки тоді ми вийдемо на новий етап розвитку та захисту інформації в цілому, ЗМІ та кібербезпеки.

Проаналізувавши досвід інших країн, для України є доцільним позбутися корупції в медіасфері, зробити незалежними ЗМІ та максимально забезпечити захист від російської пропаганди, але для цього необхідне терпіння, бажання та час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Mutz, D. C. (2018). *The Spread of Emotion via Facebook*. Cambridge University Press.
2. Воєнні аспекти протидії «гібридній» агресії: досвід України : монографія / колектив авторів ; за заг. ред. А. М. Сиротенка. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. – 176 с. URL: https://nuou.org.ua/assets/monography/mono_gibr_viin.pdf (дата звернення: 05.12.2022).
3. Вплив телебачення на громадську думку в 1990-2000-х роках. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a3byRagAGO8/> (дата звернення: 26.11.2022);
4. Державне регулювання ЗМІ в Україні: проблеми та шляхи вирішення / О. Компанець, А. Григорович. URL: https://www.academia.edu/48851812/ДЕРЖАВНЕ_РЕГУЛЮВАННЯ_ЗАСОБІВ_МАСОВОЇ_ІНФОРМАЦІЇ_В_УКРАЇНІ_ПРОБЛЕМИ_ТА_ШЛЯХИ_ВИРІШЕННЯ (дата звернення: 07.05.2023).
5. Державне регулювання ЗМІ: проблеми та перспективи / В. Бондаренко, О. Бугрова, О. Герасименко. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nptu_2016_3_12 (дата звернення: 07.05.2023).
6. Довгань О.Д. Система інформаційної безпеки України: онтологічні виміри / О.Д. Довгань, Т.Ю. Ткачук // *Інформація і право* № 1 (24). 2018 . С. 83-103.
7. Дрешпак В. М. *Комунікації в публічному управлінні : навч. посіб.* /2015. – 168 с.
8. Закон України «Про засоби масової інформації» від 02.10.1992 № 2693-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2693-12> (дата звернення: 07.05.2023).
9. Інформаційні війни: сучасний стан та виклики для України / О. Мазур, І. Мельничук, О. Ковальчук. URL:

<https://www.niss.gov.ua/publication/informatsiyni-viyni-suchasniy-stan-ta-vikliki-dlya-ukrayini> (дата звернення: 07.05.2023).

10. Конституція України: Верховна Рада України; Конституція України, Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print> (дата звернення: 13.04.2023).

11. Кримінальний кодекс України: Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 13.04.2023).

12. О.А. Панченко, д. мед. н., професор, стаття на тему: ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ПЛАТФОРМА ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ, URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/4.pdf (дата звернення 06.05.2023).

13. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення 06.05.2023).

14. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 06.05.2023).

15. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 04.03.2023).

16. Про Стратегію інформаційної безпеки: УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №685/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року, URL: [https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069#:~:text=%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B8%20\(%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%96%20E2%80%93%20%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F,%D1%96%D0%BD%D1%84%D0](https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069#:~:text=%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B8%20(%D0%B4%D0%B0%D0%BB%D1%96%20E2%80%93%20%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F,%D1%96%D0%BD%D1%84%D0)

[%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8E%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%85.](#)

(дата звернення: 07.05.2023).

17. Про Стратегію кібербезпеки України, УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №447/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року, URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013> (дата звернення 07.05.2023)

18. Про Стратегію національної безпеки України: УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №392/2020 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України», URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення: 07.05.2023).

19. Регулювання діяльності ЗМІ в Україні: проблеми та перспективи / М. Бандурка, Л. Малащенко, І. Мельничук. URL: https://drive.google.com/file/d/1jvzd2OSqKhS4B_n8VDeYrQ5-6QsNfDjw/view (дата звернення: 07.05.2023).

20. Соціологія громадської думки та мас-медіа: Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для бакалаврів за спеціальністю 054 «Соціологія» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Єнін М.Н., Северинчик О.П. – Електронні текстові дані (). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 81 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/45603/2/Sotsiolohiia_2021.pdf (дата звернення: 05.12.2022).

21. Торяник В.М. Інформаційна безпека як складова національної безпеки держави, роль ЗМІ в забезпеченні інформаційного суверенітету України. Право і суспільство. – 2016. – №2. с. 151-156.

22. Чмир Я. І. Проблеми забезпечення інформаційної безпеки в системі публічного управління. Аспекти публічного правління. – 2018. – Том 6, № 9. с. 16-22.

23. RADIO THE VOICE OF RUSSIA. Переклад з англійської мови.
URL:<https://web.archive.org/web/20140705032004/http://voiceofrussia.com/about/>
(дата звернення: 26.11.2022).